

学習者はなぜ間違えるのか ——学習者の誤用から教え方を学ぶ——

迫田 久美子

本稿は、日本語学習者の具体的な誤用例を紹介し、その意義を踏まえた上で、(1) 学習者の誤用には、どんな原因があるか。(2) 学習者の誤用や習得研究は、日本語指導にどのように応用できるか、の2点について述べることを目的とする。

誤用の原因は、これまで言語転移や過剰一般化など言語知識の理解の面から論じられることが多かった。しかし、テストでは「わかる」のに、実際の場面ではなかなか「できる」に結びつかない状態を説明することができない。そこで、誤用の原因を知識と運用に分け、特に後者では、心理学的な観点から検討を行った。また、教室指導への応用として、インプットとアウトプットの強化を述べた。具体的には、指導項目を導入した後、すぐにドリル練習するのではなく、インプットを多く与えて、十分な理解を導くような聴解練習を行う「インプット処理指導」や正確なインプットを繰り返す「シャドーイング」について紹介した。

เหตุใดผู้เรียนจึงใช้ผิด

——เรียนรู้วิธีการสอนจากข้อผิดพลาดของผู้เรียน——

SAKODA Kumiko

บทความนี้ จะนำเสนอตัวอย่างข้อผิดพลาดที่พบเห็นอย่างเป็นรูปธรรมของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1.ชี้สาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น 2.เสนอแนะวิธีการนำเอาผลการศึกษาวิจัยการเรียนรู้และการศึกษาข้อผิดพลาดในผู้เรียนไปปรับใช้ในการสอน

สาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดที่ถูกนำมาอธิบายกันโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน คือ สาเหตุจากมุมมองของความเข้าใจในคำภาษา เช่น การถ่ายโอนภาษา(language transfer) , การคิดอย่างเหมารวม(overgeneralization) แต่คำอธิบายนี้กลับไม่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใด“ความเข้าใจ” ในเวลาทำข้อสอบจึงไม่อาจเชื่อมโยงไปสู่ “การนำไปใช้ได้จริง” ในสถานการณ์จริงได้ ดังนั้น ในที่นี้จะขอแบ่งสาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดเป็น 2 ประการคือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากภูมิความรู้ และข้อผิดพลาดที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุข้อหลังนี้จะพิจารณาจากมุมมองในเชิงจิตวิทยา และจะขอกล่าวถึงความสำคัญของ input และ output เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน โดยจะแนะนำอย่างเป็นรูปธรรม คือ หลังจากที่เรานำเข้าสูบทเรียนแล้วครูผู้สอนจะต้องไม่ให้นักเรียนฝึกพูดในทันที แต่จะต้องให้ input แก่ผู้เรียนมากๆ เช่น ให้ฝึกฟังเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างเพียงพอซึ่งเรียกว่า “Input Processing Instruction” หรือ วิธีการให้ผู้เรียนได้ input ข้อมูลที่มีความถูกต้องซ้ำๆ กัน ที่เรียกว่า “Shadowing”

限定を表す日本語のとりたて詞とタイ語の限定表現の対照研究

Panika SURARUNGSIKUL

日本語の類義表現である3つのとりたて詞「しか・だけ・ばかり」は、習得が難しい類義表現の一つである。「しか・だけ・ばかり」は、「ほかにはない（限定）」という同様の基本的な意味を持っているものの、用法に違いがある。一方、タイ語にも、日本語のように限定を表す表現「แค่」「เพียง」「(คำกริยา)+แต่」などがある。これらも、日本語の「しか・だけ・ばかり」と同様に用法に違いがある。そこで、本研究では、日本語とタイ語の限定表現の意味・用法を分析し、対照分析することとする。

結論からいうと、「しか・だけ・ばかり」と「แค่」「เพียง」「(คำกริยา)+แต่」は、「ほかにはない」という同様の基本的な意味を持っている。しかし、「しか」は「予想・期待」という意味を強調し、「ばかり」は「複数性」を強調する。一方、タイ語も、「予想・期待／複数性」という意味を持っているものの、「しか・ばかり」ほど強調するとは言えない。

การศึกษาความหมายและวิธีการใช้คำกำหนดขอบเขต shika, dake, bakari

— เปรียบเทียบภาษาญี่ปุ่น – ภาษาไทย —

ภาณิการ์ สุรรังสิกุล

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความหมายและวิธีการใช้ shika, dake และ bakari ที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตในภาษาญี่ปุ่นกับ “แค่” “เพียง” และ “(คำกริยา)...แต่” ซึ่งเป็นคำแสดงความหมายการกำหนดขอบเขตในภาษาไทย

จากผลการศึกษาพบว่าทั้ง shika, dake, bakari และ “แค่” “เพียง” “(คำกริยา)...แต่” มีความหมายพื้นฐานเหมือนกันคือ กำหนดขอบเขตคำหรือกลุ่มคำซึ่งเป็นเรื่องราว เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริงที่ยกขึ้นมาเป็นประเด็น และปฏิเสธเรื่องราว เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริงอื่นๆ ซึ่ง shika กำหนดขอบเขตโดยเน้นแสดงการคาดการณ์หรือการคาดหวัง และในบางบริบทยังเกิดร่วมกับความหมายอื่นๆ bakari กำหนดขอบเขตโดยเน้นแสดงความเป็นพหุพจน์ และ dake กำหนดขอบเขตโดยไม่เน้นแสดงความหมายใดๆ ส่วน “แค่” “เพียง” และ “(คำกริยา)...แต่” ไม่เน้นแสดงการคาดการณ์หรือการคาดหวังมากนัก แม้ในบางบริบทยังตีความว่ามีความหมายดังกล่าวปรากฏร่วมอยู่ด้วยได้

タイ後期中等教育における選択科目としての日本語教育
——高校生を対象とした第二言語不安調査からの一考察——

下村 朱有美

タイ後期中等教育機関で日本語を履修する学習者数は増加傾向にあるが、本稿ではその中でも選択教科として開講されている日本語クラスの履修者を対象に質問紙調査を行った。その結果をもとに高校生が日本語学習について第二言語不安の観点からどのような意識を持っているのかを知り、よりよい学習環境づくりのためにどのようなアプローチがなされるべきかについて考察する。

質問紙調査により、学年が上がるにつれて教室内第二言語不安が高くなること、授業の速さと内容量、難易度に関する不安が比較的高いこと、クラスメイトや教師に対する不安が低いこと等が明らかになった。さらに各不安項目の相関関係を分析し、それらの結果をふまえた上で不安軽減の視点から選択科目としての日本語クラスについて考察を加えた。選択科目としての日本語クラスの特徴や学習者の特性を踏まえたさらなる調査や研究が求められる。

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของไทย
-วิเคราะห์โดยการสำรวจความกังวลในการเรียนภาษาที่สองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย-

SHIMOMURA Ayumi

จำนวนนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และในจำนวนนักเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในบทความนี้ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้สึกกังวลต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นอย่างไรบ้าง และควรทำอย่างไรจึงจะสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนให้ดีขึ้นได้

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ยิ่งชั้นปีการศึกษาสูงมากขึ้นเท่าใด ผู้เรียนจะยิ่งรู้สึกกังวลต่อการเรียนการสอนภาษาที่สองในชั้นเรียนมากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งผู้เรียนยังรู้สึกกังวลต่อความเร็วในการสอน ปริมาณของเนื้อหาวิชา และระดับความยากง่ายของเนื้อหาค่อนข้างสูง แต่ในขณะเดียวกันความกังวลต่อเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอนกลับลดน้อยลง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละหัวข้อของแบบสอบถามที่นักเรียนมีความรู้สึกกังวลและนำผลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีลดความกังวลในชั้นเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกเสริมเข้าไปในตอนท้ายอีกด้วย จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้ทราบว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องสำรวจและวิจัยเกี่ยวกับลักษณะพิเศษของชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่น และลักษณะเฉพาะของผู้ที่จะศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกให้มากยิ่งขึ้นอีก

タイ中等教育機関におけるタイ人日本語教師の良い日本語教師観 ——PAC 分析と半構造化面接より——

古別府 ひづる

この研究は、PAC 分析（個人別態度構造）という方法を用いて、タイの高校の二人のタイ人日本語教師（経験の長い教師と経験の長くない教師）の良い日本語教師観を分析したものである。

その結果、良き日本語教師観には個人差があること、二人の根底には、日本語教師としての喜び、学習者への深い思いやり、日本語学習への意欲があることがわかった。共通点としては、学習者への配慮と専門知識の重要性とが挙げられた。経験の長い教師は、教え方と学習者の心理面の関連性を指摘し、教師としての深い内在化があることが浮かび上がった。経験の長くない教師は、日本滞在の複数の経験が日本への好感度を高め、日本語教師の選択に導き、良き日本語教師観に結びついていることがわかった。

What makes a good Japanese language teacher? : PAC(Personal Attitude Construct)Analysis and Semi-structured interviews of Two Thai teachers teaching Japanese at secondary schools in Thailand

FURUBEPPU Hizuru

By using PAC Analysis this study aims to investigate what two Thai teachers of Japanese consider to be the qualities of a good Japanese language teacher. One teacher had more than 10 years experience and the other less than five years.

Both these teachers express their joy of being a Japanese teacher and wish to study Japanese further. They emphasize the importance of the expert language ability and teaching methods and the profound consideration toward learners. The interview reveals that the teacher with long term experience can use this experience to understand the learner's psychology and hence enhance learning. For the less experienced teacher having a good impression of Japan as the result of several opportunities to stay in Japan was a factor in becoming a Japanese teacher and relates with the image of a good Japanese teacher.

授受動詞の習得研究 ——タイ語母語話者における「くれる」使用を中心に——

甲斐田 和子

本研究では大学の日本語専攻の学生を対象に、授受の本動詞「あげる」「もらう」「くれる」における習得研究を行った。

本研究により得られた結果は(1) 授受動詞は大まかに「あげる」「もらう」「くれる」の順で習得が進む。(2) 最も難易度の高い「くれる」には習得に段階がある。その段階とは「視点制約」、「共感度」の判断Ⅰ、「共感度」の判断Ⅱ及びⅢである。(3) 学習者は授受の当事者の年齢・属性また「あげる」制約などを用いて授受動詞を選択しているということである。

教え方への提言として、次の段階で授受動詞を教えていくことが望ましいと言える。まず3つの動詞それぞれの視点の取り方や主語と与格目的語の位置などである。次に「あげる」「くれる」の視点制約、最後に恩恵追求としての「くれる」使用と、の話し手の受け手に対する共感度である。

今後はさらに具体的かつ効果的な教え方の考案に努めたい。

การศึกษาการเรียนรู้คำกริยาเกี่ยวกับการให้และรับของผู้เรียนชาวไทย — กรณีศึกษาการใช้กริยา “くれる” —

KAIDA Kazuko

บทความนี้เป็นรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้การใช้กริยา “あげる” “もらう” “くれる” โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นในระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยที่ได้รับพบว่า (1) ผู้เรียนเรียนรู้คำกริยาการให้และการรับ “あげる” “もらう” “くれる” ตามลำดับเป็นส่วนใหญ่ (2) กริยา “くれる” ซึ่งเป็นกริยาที่มีวิธีใช้ยากมากที่สุดนั้นมีลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนที่ว่านี้คือ “เงื่อนไขของมุมมอง”, “ระดับความรู้สึกร่วม” ข้อ I และ “ระดับความรู้สึกร่วม” ข้อ II และข้อ III (3) ผู้เรียนเลือกใช้คำกริยาการให้การรับโดยพิจารณาอายุ / ลักษณะของบุคคล และเงื่อนไขของกริยา “あげる” เข้ามาประกอบการพิจารณาในการเลือกใช้

สำหรับแนวทางในการสอนนั้นควรจะสอนกริยาการให้การรับตามลำดับ ดังนี้ ลำดับแรก ควรจะสอนให้ดูมุมมองของกริยาทั้ง 3 โดยแยกสอนทีละตัว รวมถึงสอนเรื่องตำแหน่งของประธาน และตำแหน่งของผู้ได้รับการกระทำในประโยคด้วย เป็นต้น ลำดับต่อไปคือ สอนเรื่องเงื่อนไขมุมมองของกริยา “あげる” และ “くれる” ลำดับสุดท้ายคือวิธีการใช้กริยา “くれる” ในการแสดงความรู้สึกเป็นบุญคุณและความรู้สึกร่วมของผู้พูดต่อผู้ได้รับการกระทำ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยจะพยายามคิดค้นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมต่อไป

日本語教育におけるインターネットの利用

Khwanjai AROONWING

本稿は日本語教育に役立つサイトを調査、選抜、評価、分類し、日本語教育及び日本語学習者に紹介することを目的としている。筆者の選考、評価基準により日本語教育に役立つと思われるサイトは 94 サイトある。日本語教育に関してのサイト (76 サイト) と日本文化に関してのサイト (18 サイト) に大きく分けられる。

日本語教育のサイトはさらに次の 7 つに細分化される。1) 文字類 2) 語彙とイディオム類 3) 文法類 4) 会話類 5) 練習とクイズ 6) 読解 7) 学習ツール 8) 教材。一方、日本文化のサイトは、日本文化紹介のサイトと日本学習案内のサイトの 2 つに分類される。

タイ国における日本語教育の発展のために一人でも多くの日本語教育者にインターネットを導入活用していただければ幸いと存じている。

การใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

ขวัญใจ อรุณวิง

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการสำรวจ คัดกรอง ประเมิน จำแนกและนำเสนอเว็บไซต์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า มีเว็บไซต์ที่ผ่านเกณฑ์การคัดกรองและเกณฑ์การประเมินทั้งสิ้น 92 เว็บไซต์เบื้องต้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ เว็บไซต์การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น 74 เว็บไซต์และเว็บไซต์วัฒนธรรมญี่ปุ่น 18 เว็บไซต์ เว็บไซต์การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแบ่งเป็นเว็บไซต์ย่อยๆได้ 7 ประเภท ได้แก่ 1) ตัวอักษร 2) คำศัพท์และสำนวน 3) ไวยากรณ์ 4) บทสนทนา 5) แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ 6) การอ่าน 7) เครื่องมือในการเรียน 8) สื่อการสอน ส่วนเว็บไซต์วัฒนธรรมญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ 1) เว็บไซต์เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2) เว็บไซต์ข้อมูลการศึกษาภาษาญี่ปุ่น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะงานวิจัยนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

初級学習者のためのイメージ図による教授法

水野 吉徳

「百聞は一見にしかず」と言われる。ある隣接した意味を持つ言語形式をくどくどと説明するよりも、図ひとつを見せるだけで納得できることがある。認知言語学では図式を使って言語を説明することが多いが、未だに初級の日本語教育には応用されていない。そこで本稿では、論者が実際に日ごろから試行錯誤を続けて改良してきたイメージ図を使った教授を発表する。簡単な線や矢印などをを使って表すもので、具体的には空間的な事象を表す際に用いられる「ニ」「デ」「へ」「ヲ」の図、隣接した意味領域を持つ「～たほうがいい」「～たらいい」さらに、「～と思う」「～と思っている」の違いをイメージ化させた図、終助詞「ヨ」「ネ」「ヨネ」の図について述べる。

การสอนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นโดยใช้ภาพจินตนาการ

MIZUNO Yoshinori

มีสำนวนที่กล่าวว่า “สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น” นั้นคงจะใช้ได้กับ การอธิบายสำนวนภาษาที่มีความหมาย คล้ายคลึงกันได้เป็นอย่างดีที่ว่า ถ้ามองจากภาพจะทำให้เข้าใจได้ง่ายกว่าการอธิบายที่ยืดยาว ในภาษาศาสตร์เชิงพุทธิ ปัญญา ได้มีการอธิบายการใช้ภาษาจากแผนภาพกันอย่างกว้างขวาง แต่ก็ยังไม่มีการนำการสอนลักษณะนี้มาใช้กับ ผู้เรียนในระดับขั้นต้น ดังนั้นในบทความวิจัยนี้ จะนำเสนอการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้แผนภาพ ที่ผู้เขียนเองได้ทำการ ทดลองใช้และปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยในแผนภาพจะเป็นเพียงการใช้เส้น หรือลูกศร ในบทความจะอธิบายเกี่ยวกับ แผนภาพ ที่แสดงภาพจินตนาการคำช่วย「ニ」「デ」「へ」「ヲ」ที่ใช้กล่าวถึงรายละเอียดที่เป็นรูปธรรม ภาพจินตนาการคำที่ใช้ ต่อท้ายคำที่แสดงความหมาย「～たほうがいい」「～たらいい」และภาพจินตนาการที่แสดงความแตกต่างระหว่าง 「～と思う」 กับ 「～と思っている」 รวมทั้งภาพจินตนาการที่แสดงคำลงท้ายประโยค「ヨ」「ネ」「ヨネ」

タイ東北部中等教育機関における実践報告
——ウドンピッタヤヌクーン校での「1 分間スピーチ」の取り組み——

吉川 景子

本稿は教室外で日本語を使用する場面が少ない高校生たちのコミュニケーション能力を向上させることを目的とした「1 分間スピーチ」についての実践報告である。授業での練習問題やタスクの発表はでき、話す力はあるはずなのに、実際に話そうとするとできないのは自分の考えを日本語で表現することに慣れていないからだと考えた。そこで、伝えたい内容を自分で考えて書き、暗記して発表する「1 分間スピーチ」を行うことにした。「1 分間スピーチ」はある程度まとまりがある文章なので、意味をきちんと理解し、頭の中で自分の言葉として捉えるプロセスが必要になり、コミュニケーション能力を向上させることができると考えた。各学期に自由テーマで1人1回、2月に教科書に出てくるスピーチの課題を1回、そしてスピーチ発表会を行った。発表会後のアンケートには、スピーチをした後の感想、自分の中の変化、日本語の練習方法としてのスピーチの意義などが述べられており、今回実践を行ったクラスでは意味のある活動となったことがわかった。

รายงานการปฏิบัติจริงในระดับมัธยมศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
—— การนำ “การกล่าวสุนทรพจน์ 1 นาที” มาใช้ในโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ——

YOSHIKAWA Keiko

บทความนี้เป็นรายงานการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับ “การกล่าวสุนทรพจน์ 1 นาที” ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีโอกาสใช้ภาษาญี่ปุ่นนอกห้องเรียนน้อย การที่นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัด พูดรายงานหน้าชั้นได้นั้น ก็น่าจะได้ว่ามีความสามารถในการพูด แต่เมื่อถึงเวลาพูดจริงๆ แล้วกลับพูดไม่ได้ นั่น สาเหตุก็น่าจะมาจากความไม่เคยชินในการใช้ภาษาญี่ปุ่นพูดแสดงความคิดของตนเองนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ จึงได้จัดกิจกรรม “การกล่าวสุนทรพจน์ 1 นาที” ขึ้น โดยให้ผู้เรียนคิดแล้วเขียนในสิ่งที่ตนเองอยากบอก เมื่อเขียนได้แล้วจึงท่องจำแล้วก็พูดหน้าชั้น เนื่องจากข้อเขียนที่ใช้ใน “การกล่าวสุนทรพจน์ 1 นาที” นี้เป็นประโยคที่มีเนื้อความสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง ดังนั้นจึงคิดว่ากระบวนการที่ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความหมายจากคำที่ตนเป็นคนคิดเองนั้นจึงมีความจำเป็น กิจกรรมนี้จัดทุกสัปดาห์โดยให้เลือกหัวข้ออย่างอิสระ 1 คนต่อ 1 ครั้ง และในเดือนกุมภาพันธ์อีก 1 ครั้งในส่วนของแบบฝึกในหนังสือเรียน แล้วจึงจัดประกวดสุนทรพจน์ ผลจากการทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกภายหลังการกล่าวสุนทรพจน์ , ความเปลี่ยนแปลงของตัวเอง , ความสำคัญและความหมายของการกล่าวสุนทรพจน์ในฐานะที่เป็นวิธีหนึ่งในการฝึกภาษาญี่ปุ่น ทำให้ทราบว่ากิจกรรมที่ได้ทดลองปฏิบัติจริงในชั้นเรียนครั้งนั้นเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน

エクセルとペイントで筆順つき漢字教材を作成する方法

千葉 真人

漢字を教える目的に合う既存の教材がない場合、自作の教材を作る必要がある。その場合、教材の中で筆順をどう提示するか問題になるかもしれない。本稿では Microsoft Office Excel（以下「エクセル」）と Microsoft Paint（以下「ペイント」）を使った筆順の提示方法を紹介する。

1. エクセルのセルの中に使いたい漢字を入力する。
2. 1.の漢字をコピーし、ペイントの中に貼りつける。
3. ペイントの消しゴム機能を使い、一本ずつ線を消していき、それぞれ画像として保存する。
4. 3.で保存した画像をエクセルに挿入し、大きさを調整し、順番に並べる。

この教材の利点としては、教師が教えたい漢字を教えられること、見た目が美しいこと、改定が容易なことなどが挙げられる。

วิธีการผลิตสื่อการสอนที่นำเสนอลำดับการเขียนตัวอักษรคันจิโดยใช้โปรแกรมExcelและPaint

CHIBA Masahito

ในกรณีที่ไม่มีสื่อการสอนคันจิตามประสงค์ของตน ผู้สอนต้องผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม อาจประสบปัญหาในการแสดงลำดับการเขียนตัวอักษรคันจิ ในบทความนี้จะแนะนำวิธีการแสดงลำดับการเขียนตัวอักษรคันจิโดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Excel และ Microsoft Paint ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. พิมพ์ตัวคันจิที่ต้องการสอนลงในเซลล์ของ Excel
2. คัดลอก(copy)คันจิที่พิมพ์ในขั้นตอนที่ 1 แล้ววาง(paste)ลงใน Paint
3. ลบเส้นที่ละเส้นโดยใช้ฟังก์ชันยางลบใน Paint แล้วบันทึกเป็นรูปภาพ
4. แทรก(insert)รูปภาพที่บันทึกไว้ลงใน Excel ปรับขนาดรูปภาพให้เหมาะสม แล้วจัดเรียงตามลำดับ

ข้อดีของสื่อการสอนนี้ คือสามารถสอนคันจิที่ผู้สอนต้องการได้โดยมีความสวยงาม และปรับปรุงง่ายตาย

コース用教科書「JPN336：観光サービスのための日本語」の作成過程を振り返って ——教材の作成前・作成作業・作成後——

森 康眞

本稿は、日本語教育における教授法分野に含まれる「教材論」の視点を踏まえて、筆者が作成した「コース用教科書」の作成過程を振り返った実践報告である。教科書は、コースにあって教育活動の中心的な役割を担う主教材である。自作主教材である教科書の実例として、筆者が勤務しているタイ国スィーパトゥム大学の日本語コースに開講されている「JPN336：観光サービスのための日本語（教科名）」を取り上げ、論考を進めた。論述に際しては、コース用教科書の作成前・作成作業・作成後の各段階における取り組み作業を個別的に詳述するとともに、各段階を一連の過程として捉える総合的観点にも留意して記述を進めた。個別的・総合的な検討を経て作成された教科書は、コースにおける教科書の意義や教室活動における教科書の重要性を強く認識させるものであるが、主教材・副教材に関わらず、今後の教材作成に向けた指針を得られる結果となった。より良い教科書・教材作りには、教材研究や教材分析や教材開発論の知見も取り入れた実践が望まれる。

การมองย้อนกลับไปพิจารณากระบวนการแต่งตั้งตำราประกอบการสอนรายวิชา

“JPN336 ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว” — ก่อนดำเนินการ ขณะดำเนินการ และภายหลังการดำเนินการ —

MORI Yasumasa

บทความนี้ เป็นรายงานผลการปฏิบัติงานจริงโดยการมองย้อนกลับไปพิจารณากระบวนการในการจัดทำ “ตำราประกอบการสอน” ซึ่งผู้เขียนเป็นคนจัดทำขึ้นเอง โดยการแต่งตั้งตำราขึ้นอ้างอิงจากมุมมอง “ทฤษฎีตำราเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในสาขาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ตำราที่แต่งตั้งนี้เป็นตำราหลักที่เน้นไปที่กิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งผู้เขียนได้ใช้ทดลองสอนในวิชา “JPN336 ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว (ชื่อวิชา)” ซึ่งเปิดสอนในหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยศรีปทุม เนื้อหาจะบรรยายเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำตำราในแต่ละส่วน คือ ก่อนดำเนินการ ขณะดำเนินการ และภายหลังการดำเนินการ ไปพร้อมกับบรรยายและชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนในการเชื่อมโยงแต่ละส่วนเข้าด้วยกันโดยมองเป็นภาพรวมกว้างๆ ตำราที่ได้แต่งตั้งขึ้นโดยผ่านขั้นตอนการจัดทำแบบเป็นส่วนๆและเป็นภาพรวมนี้ ทำให้เราตระหนักถึงความสำคัญของตำราที่ใช้เพื่อประกอบกิจกรรมการสอนภายในห้องเรียน และคุณค่าความสำคัญของตำราที่ใช้สอนในห้องเรียน นอกจากนี้ ยังทำให้ได้รับทราบถึงแนวทางในการจัดทำตำราต่อไปในอนาคตไม่ว่าจะเป็นตำราหลัก หรือตำราเสริมด้วย เพื่อพัฒนาการทำตำรา หรือเอกสารการสอนให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมนั้น การทดลองปฏิบัติจริงที่นำเอาองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยตำรา การวิเคราะห์ตำรา ทฤษฎีการผลิตตำราเข้ามาใช้พิจารณาร่วมด้วยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

会話クラスにおける他者評価に関する一考察
——記述コメントとアンケート結果から——

小浦方 理恵

本稿は学習者がお互いの会話発表についてコメントをし、誰の発表がよかったのか評価を行う中で、学習者による他者評価はどのようなものなのか、そして、学習者は他者評価活動をどのように感じているのかを明らかにすることを目的とし、実際のコメントやアンケート、インタビューデータから分析を行った。その結果、学習者による他者評価は抽象的、主観的なものになりがちなこと、視覚的部分にばかり注目してしまうことなどが明らかになった。しかし、学習者は他者評価活動を概ね肯定的に捉えており、特にモチベーションの向上など、他者評価をされる側の情意面において、他者評価活動は効果があると言える。だが、他者評価をする側にとっては、日本語力の面から言いたいことはあるが言うことができない、友人への気遣いからアドバイスができない、という意見もあった。今後はこれらの問題点を解決できるような活動を他者評価活動とともに考えることが必要だと考える。

An analysis of peer-assessment in Japanese conversation class

KOURAKATA Rie

In the conversation class, learners of Japanese participated in peer-assessment activities. They commented about other classmates presentations and evaluated the presentations. This paper reports 1) the contents of peer-assessment comments, and 2) how learners feel peer-assessment activities. The results of the first analysis were that most of their comments were abstract and subjective, and learners tend to pay attention to action or gesture. The results of questionnaire were that most of learners have positive impression about this peer-assessment activity. In particular, learners who were given comments by their classmates improved their motivation for Japanese presentations. But students who gave comments feel difficulty to say comments in Japanese, and to say negative comment to their classmates. It is necessary to think some activities which solve those problems in peer-assessment activities.

コンケン大学教育学部日本語教員養成課程における教育実習の実践報告
——教授法クラスの模擬授業と教育実習の体験から——

有本 昌代

本稿はコンケン大学教育学部において行われた教授法のクラスの実践報告を行うことを目的とする。同大学の教育学部の学生は5年次に1年間の教育実習を予定しているため、4年次から教授法の基本的な知識を実践を交えながら学ぶ。今回報告するのは2007年度前期に行われた日本語教師養成課程における初めての試みである。そのためカリキュラムやシラバスなどはまだ開発段階にあるが、今後のタイにおける年少者の日本語教育の発展の一参考となればと期待する。

教授法のクラスは、前半期は講義形式で後半期は模擬授業形式をとり、模擬授業に対するフィードバックを行った。模擬授業を通して成人と年少者の指導法の違いと必要なスキルを指導した。結果、日本語教師としての動機、目的意識の強化につながり、自らの学習に真剣に取り組むようになった。同大学の学生が将来初等、中等教育機関において日本語を教える際、このクラスで学んだことを多いに活用し、タイにおける年少者の日本語教育で活躍することを期待する。

Implementing a student-teaching program in Khon Kaen University
-Reporting trial lessons in the Teaching Japanese as a Second Language Course-

ARIMOTO Masayo

This paper focuses on reporting the practical achievements of a short student-teaching program implemented in the Teaching Japanese as a Second Language Course, in Khon Kaen University in 2007. This program aims to help students to deepen their teaching knowledge through trial lessons ahead of the one-year student teaching program in their 5th year at university. Although it is a new program, its curriculum and syllabus still need improvement, I hope this report will put light on this significant field in teaching Japanese for young learners in Thailand.

This course constitutes of two parts; the first is taught in a didactic manner, the second are taught based on students-centered trial lessons and feedback. The class intends to show the different linguistic skills needed by both children and adults together with the important educational teaching approaches required when instructing young learners. As a result, this program enhances students' motivation and gives clear vision for their future occupations. It also lets them engage more fully in class activities. They are expected to lead the field of teaching Japanese to young people in a more active way with the benefit of the knowledge and skills obtained in this course.

ラオスにおける活動型中級コースの設計と実践

秋山 佳世・田渕 七海子

ラオス国立大学付属ラオス日本人材開発センター (Lao-Japan Human Resource Cooperation Center, 略称「LJC」) では、2001 年 5 月の開所以来、一般成人を対象とした日本語コースを開講している。2006 年 1 月からは、活動型の中級コースを新たに開講し、実践・評価・改善を重ねて今日に至る。同コースは、様々な活動を通して、自分のことやラオスのことを日本語で「伝える」ことにより、学習者がラオス社会や日本社会と「つながり」、影響を受けあった双方が「変わる」ことを目指している。

本稿では、この活動型中級コースの設計・実践・評価・改善について報告し、教室外とのつながりを重視したコースの在り方や意義、課題を考察する。また、ラオスに限らず、その国・地域の環境を活かした魅力的な中級コースのモデルを提示する。

การวางแผนและการปฏิบัติจริงของคอร์สระดับกลางที่เน้นกิจกรรมในชั้นเรียน ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

AKIYAMA Kayo, TABUCHI Namiko

นับตั้งแต่ศูนย์พัฒนาทรัพยากรบุคคลลาว-ญี่ปุ่นในสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวได้เปิดทำการในเดือนพฤษภาคม ปี 2001 เป็นต้นมา ก็ได้ดำเนินการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นสำหรับบุคคลทั่วไปขึ้น และในเดือนมกราคมปี 2006 ก็ได้เริ่มเปิดหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นระดับกลางที่เน้นการทำกิจกรรมขึ้น นับตั้งแต่หลักสูตรนี้ได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันได้มีการลงมือปฏิบัติจริง ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด คอร์สนี้ตั้งเป้าไปที่การ “เปลี่ยนแปลง” ของคนทั้งสองฝ่ายที่ได้ถ่ายโอนอิทธิพลให้กันและกัน ด้วยวิธีการที่ผู้เรียน “เชื่อมโยง” สังคมลาวและสังคมญี่ปุ่นโดยการ “บอกเล่า” เรื่องราวของตนเอง, ของประเทศลาวเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยผ่านรูปแบบการทำกิจกรรมต่างๆ

บทความนี้จะรายงานเกี่ยวกับการวางแผน การปฏิบัติจริง การประเมินผล การปรับปรุงคอร์สภาษาญี่ปุ่นระดับกลางที่เน้นกิจกรรมในชั้นเรียน และศึกษาพิจารณาปัญหา,คุณค่าความหมายของคอร์สที่ให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมนอกห้องเรียนด้วย นอกจากนี้ยังได้เสนอตัวอย่างรูปแบบของคอร์สภาษาญี่ปุ่นระดับกลางที่มีความน่าสนใจ ด้วยวิธีการดึงเอาสภาพแวดล้อมของแต่ละภูมิภาค แต่ละประเทศ ไม่เฉพาะแต่ในประเทศลาวเท่านั้นมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนด้วย

キンモンクット工科大学ラカバン校日本語専攻コースの読解
——問題と期待——

Nida LARPSRISAWAD

タイの学習者、特に大学生に日本語を教えてきた筆者の体験で、読解に関する学習者の問題が少なくない。例えば、読むのに時間がかかる、読み違いをしやすい、読んでもなかなか理解できないことなどである。また、学習者にとって読解に対して一番苦手なのは何かなどの疑問がわいてきた。本研究の目的は、日本語専攻コース学習者が読解についてどういう問題が存在したか、それらが学習者によってどのように解決されたか、さらに、学習者がどんなことを期待しているかということを明らかにすることである。そのため、調査研究を行った。本研究の結果を見て、改良していくことが今後の課題である。

ปัญหาและความคาดหวังด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่น
ของนักศึกษาวิชาเอก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

นิดา ลภศรีสวัสดิ์

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้แก่ผู้เรียนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการอ่านไม่น้อย เช่น อ่านช้า อ่านผิดบ่อยๆ อ่านจับใจความไม่ถูก เป็นต้น อะไรคือปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ถนัดด้านการอ่าน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัญหาด้านการอ่านที่แท้จริง และความคาดหวังต่อวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อหาแนวทางแก้ไขและเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

タイの新しい **Admissions** 方式大学入試と日本語を受験科目に指定した大学専攻
——2007 年の『高等教育機関入学試験』（統一入試）の事例を中心に——

海老原 智治

本稿は、タイの日本語教育基礎データを日本語教育実務者間で共有することを目的として、タイ政府が全国一斉に実施する大学入試で 2006 年から実施方式が「Admissions 方式」に変更された「高等教育委員会高等教育機関入学試験」（統一入試）について、2007 年の実施を中心に新方式移行の要点と日本語の位置づけに関連するデータを提示し解説する。

統一入試は 2007 年には 86 校の参加があった。日本語は Admissions 方式移行後も試験科目のひとつに設定され、2007 年には 23 大学 77 専攻で指定された。

2007 年の統一入試に参加した日本語専攻は 21 大学 24 専攻であった。日本語を試験科目に指定したのは 10 大学 12 専攻であった。11 大学 12 専攻は指定しなかった。

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยระบบ Admissions

กับ คณะ/สาขาวิชาที่กำหนดให้วิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาสอบ

- กรณี พ.ศ. 2550 เป็นหลัก -

EBIHARA Tomoharu

บทความนี้ แสดงข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยระบบ Admissions โดยรวมระเบียบที่เปลี่ยนมาจากระบบ Entrance ตามกรณีของปี พ.ศ. 2550 ดำเนินการโดยรัฐบาลไทย และแสดงข้อมูลการสอบเข้าโดยใช้วิชาภาษาญี่ปุ่น

ในปี พ.ศ. 2550 มีสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมการสอบคัดเลือกในระบบ Admissions รวม 86 แห่ง มีสถาบันฯ ที่สามารถเลือกภาษาญี่ปุ่นในการสอบเข้า 23 แห่ง 77 คณะ/สาขาวิชา

สถาบันฯ ที่มีสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นที่เข้าร่วมการสอบคัดเลือกฯ ปี พ.ศ. 2550 มี 21 แห่ง 24 สาขาวิชา ในจำนวนนี้ สถาบันฯ ที่กำหนดให้ภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือกฯ มี 10 แห่ง 12 สาขาวิชา ส่วนอีก 11 แห่ง 12 สาขาวิชา ไม่ได้กำหนด

北部タイ 3 大学の日本語専攻在籍者に対する日本語既習・未習に関する統計調査
——北部タイ日本語教師会による 2008 年 2 月の調査結果——

海老原 智治・小川 都恵子・二口 和紀子・八巻 一三男・Saranya KONGJIT・
Saranich PHALAPANYA・小浦方 理恵・塚本 紘子・志摩 由美子

本稿は、北部タイ日本語教師会が、2008 年 2 月に実施の北部タイ 3 大学の日本語専攻及び在籍学生に対する調査で収集した、「大学日本語専攻入学者の日本語既習者・未習者」に関する在籍数の統計的データと、各大学の日本語既習者・未習者の授業クラス分けの有無及びそれに対する学生の意見を整理し、タイの日本語教育の現状に関する基礎資料として公開するものである。この調査から、大学日本語専攻の既習者と未習者の現状について教育機関を横断した状況がいくつか明らかになった。3 大学平均の既習者在籍比率は 48%に達し、大学別では 2 大学では 50%を上回っていることが明らかになった。一方、既習者と未習者を別クラスに分けている大学は 1 校だけであった。クラスを既習者と未習者で分けるべきかの学生の意見は、大学ごとに傾向が明らかになった。

การสำรวจข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการมีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นของ
มหาวิทยาลัย 3 แห่งในภาคเหนือ

-ผลการสำรวจของชมรมครูภาษาญี่ปุ่นภาคเหนือ ในเดือนกุมภาพันธ์ ปีพ.ศ. 2551-

EBIHARA Tomoharu, OGAWA Toeko, FUTAKUCHI Wakiko,
YAMAKI Isao, ศรัญญา คงจิตต์, สารนิศ พลະปัญญา, KOURAKATA Rie,
TSUKAMOTO Hiroko, SHIMA Yumiko

รายงานฉบับนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของไทย เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นและผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยต่างๆ การจัดแบ่งห้องเรียนสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่น และสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการแบ่งหรือไม่แบ่งห้องเรียนสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานและผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่น โดยชมรมครูภาษาญี่ปุ่นภาคเหนือเป็นผู้สำรวจข้อมูลจากนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัย 3 แห่งในเขตภาคเหนือเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 จากการสำรวจทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง พบว่าผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นมีจำนวน 48% ของจำนวนข้อมูลจากมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง และพบว่ามียมหาวิทยาลัยถึง 2 แห่งที่มีจำนวนผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นมากกว่า 50% อีกทั้งพบว่ามีมหาวิทยาลัยเพียงหนึ่งแห่งเท่านั้นที่มีการแบ่งห้องเรียนสำหรับนักศึกษาที่มีพื้นฐานและนักศึกษาที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังเห็นแนวโน้มของความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีต่อการแบ่งห้องเรียนและไม่แบ่งห้องเรียนสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นอีกด้วย

初級におけるロールプレイ中心の会話の授業
——創造的・協働的な活動を促す教室を目指した実践研究——

加藤 伸彦

本論文は協働学習の理論の基に、学習者が自ら作り上げる創造的・協働的な学びの場としての教室で行われたロールプレイに関し、その実践と研究について論じたものである。本論では以下の3点を主体として論じていくつもりである。それは1.創造的・協働的な活動を生み出す教室とはどのようなものか、2.この授業では何に重点が置かれていたか、3. 実際の教室ではどのような活動が行われたのか、この3点である。

**The Class of Role-play Centered Conversation at the Basic Level: The Practice and
Research to Aim to Make the Classroom to Develop Creative and Collaborative
Activities**

KATO Nobuhiko

This article is based on the theory of collaborative learning and discusses the practice and research about role-play done at the classroom that participants learned by themselves creatively and collaboratively. This article argues mainly the following three points.

1. What kind of classroom develops creative and collaborative activities?
2. What was the important point at this class?
3. What kind of activities was done at the classroom?

タイ国日本語教育小史

齋藤 正雄

本稿では戦前から戦後の現在までのタイにおける日本語教育の歩みを概観してみた。具体的には、戦前は 1932 年を境に 1932 年以前と 1932 年～1945 年とに区分し、戦後は 1996 年を境に 1945 年～1996 年と 1996 年～現在とに区分してみた。そして、タイに戦前における日本語教育は戦前においては「戦争」が、戦後においては「日本の経済力」がその根底にあったことを考えてみた。

特に、戦前におけるタイでの組織的な日本語教育がどのような時代背景のもの、どのように始まったかを考察した。また、戦後の日本語教育の発展の様子を概観するとともに、タイ社会においては、1990 年代後半には「戦後」という意識はほぼ清算され、豊かになったタイ社会で生まれ育った新しい時代が新たな世代が形成されている様子を俯瞰した。今後の日タイの友好関係構築のため、またタイにおける日本語教育の更なる発展を築くため、一見消極的にみえるかも知れないが、これまで歩んできた日本語教育の歩みを知ること大切ではないかと考える。

ประวัติความเป็นมาโดยสังเขปของการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

SAITO Masao

บทความนี้ได้ศึกษาภาพรวมของประวัติความเป็นมาของการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งแบ่งเป็นช่วงก่อนปี 1932 กับช่วงปี 1932-1945 และระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งแบ่งเป็นช่วงปี 1945-1996 กับช่วงปี 1996 จนถึงปัจจุบัน โดยได้ลองตั้งสมมติฐานว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงก่อนสงคราม คือ สงคราม และปัจจัยสำคัญหลังสงคราม คือ ศักยภาพทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ศึกษาดูประวัติความเป็นมาของสถาบันที่สอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยว่ามีการจัดตั้งขึ้นมาอย่างไร นอกจากนั้นยังได้ศึกษาดูการเจริญเติบโตของการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปพร้อมๆกับการสังเกตดูสภาพสังคมช่วงครึ่งหลังของยุค 90 ซึ่งเป็นยุคที่ “สงคราม” กลายเป็นเรื่องไกลตัวไปแล้ว สังคมถูกสร้างขึ้นโดยคนรุ่นใหม่ที่เกิดและเติบโตขึ้นมาในขณะที่ไทยมีสถานะเศรษฐกิจดีขึ้นแล้ว ดูเผินๆแล้วการศึกษาเหล่านี้อาจจะดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องโดยตรงนัก แต่ผู้เขียนคิดว่าการทราบถึงประวัติความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น รวมไปถึงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยให้ดีขึ้น

コミュニケーションとしての作文教育 ——「読み手」を意識するための学習環境のデザインを目指した取り組み——

松尾 憲暁

昨今、コミュニケーションという側面から従来の日本語教育文法が見直されてきている。作文教育においても、特定の目的や実際の場面を意識させるべきだという意見がある。

一方、日本国外においては、学習者が日本語と接触する機会は限られており、日本語でコミュニケーションをとる相手を意識することは難しい。このため、筆者は学習者の学習環境をデザインすることが必要だと考え、授業外における日本の大学生とのEメール文通活動を取り入れた。

その結果、本活動は、学習者の書くことや日本語学習への動機づけ、自律学習の促進につながったことが伺えた。また、活動を通じて、ほとんどの学習者が「読み手」を意識するようになった。しかし、一方で、コミュニケーションに齟齬をきたすような誤りも見られた。つまり、今後の作文教育において、教師は学習環境をデザインしていくとともに、コミュニケーション上、問題となる部分にも目を向け、従来の作文教育を見直していくことが必要であるといえる。

การสอนวิชาการเขียนเพื่อการสื่อสาร

— โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนเพื่อให้ผู้เขียนคำนึงถึง “ผู้อ่าน” เป็นสำคัญ —

MATSUO Noriaki

ในระยะหลังนี้ ได้มีการหันกลับมาพิจารณาไวยากรณ์ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่ใช้กันต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันใหม่จากมุมมองของการสื่อสาร และในวิชาการเขียนก็เช่นกัน ก็มีแนวความคิดว่าควรจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการเขียนเพื่อการนำไปใช้จริงและในความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการเขียนนั้นๆ โดยเฉพาะ

แต่อีกด้านหนึ่ง การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศนั้น โอกาสของผู้เรียนที่จะได้สัมผัสภาษาญี่ปุ่นนั้นมีจำกัด ดังนั้นการคำนึงถึงอีกฝ่ายหนึ่งในขณะที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นสื่อสารจึงเป็นเรื่องยาก ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงคิดว่าการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น จึงได้จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนขึ้นโดยให้นักศึกษาเขียนอีเมลล์แลกเปลี่ยนโต้ตอบกันกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น

ผลที่ได้รับ พบว่า กิจกรรมนี้เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนและการเขียนให้แก่ผู้เรียน และยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ากิจกรรมนี้ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่คำนึงถึง “ผู้อ่าน” เพิ่มมากขึ้นด้วย แต่อีกด้านหนึ่ง ก็พบความผิดพลาดที่นำมาซึ่งความเข้าใจผิดในการสื่อสารด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ในการสอนวิชาการเขียนต่อจากนี้ไป ผู้สอนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนไปพร้อมกับให้ความสำคัญกับปัจจัยที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อสารด้วย และนอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องหันกลับมาพิจารณาการเรียนการสอนวิชาการเขียนที่ดำเนินกันมาแต่เดิมด้วย

タイ国大学入学試験問題（日本語）における読解問題の分析

鈴木 由美子・内田 陽子

高校で日本語を教えるタイ人教師が直面する問題の一つに大学入試対策があり、特に読解問題が難しいという声がある。本稿は、タイ国大学入学試験問題（日本語）に出題される読解問題の分析と、後期中等教育機関（以下「高校」）で日本語を学習している高校生にサンプルテストを実施した結果の報告である。

まず、過去4年の大学入試問題（日本語）の読解問題の文章、および設問を分析した。次に、高校生がこれらの読解問題のどこを苦手とするのかを知るため、分析結果を元にサンプルテストを作成し、日本語を選択している高校3年生（北部、東北部、南部、バンコク中心部の18校、約350人）に実施し、その結果を分析した。

最後に、問題分析内容とサンプルテストの結果を、調査対象となった高校生の学習背景に照らし合わせながら、高校での日本語教育との関係を考察する。

การวิเคราะห์ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของไทยวิชาภาษาญี่ปุ่นโดยเฉพาะวิชาการอ่าน

SUZUKI Yumiko, UCHIDA Yoko

อาจารย์คนไทยผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย และพร้อมกันนั้นต้องรับมือกับปัญหานั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสอบการอ่านซึ่งกล่าวกันว่ายากมาก เอกสารหรือบทความนี้เป็นการวิเคราะห์การออกข้อสอบการอ่านภาษาญี่ปุ่นจากข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของไทยและรายงานผลการปฏิบัติการสอบข้อตัวอย่างของนักเรียนมัธยมปลายที่เรียนภาษาญี่ปุ่น

อันดับแรกนั้น ได้วิเคราะห์การตั้งประโยคคำถามข้อสอบการอ่านภาษาญี่ปุ่นจากข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาจากนั้นเพื่อให้ทราบว่านักเรียนม.ปลายทำข้อสอบการอ่านนั้นสิ่งที่ไม่ได้นั้น อยู่ตรงไหนหรือจุดใด จึงได้จัดทำข้อสอบตัวอย่างและส่งนักเรียนที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และส่วนกลางของกรุงเทพมหานคร จำนวน 18 โรงเรียน ประมาณ 350 คน เพื่อทำข้อสอบวิเคราะห์ผลที่ได้ และได้รายงานผลจากการวิเคราะห์นั้น

สุดท้าย ได้วิเคราะห์เนื้อหาของข้อสอบกับผลของการสอบข้อสอบตัวอย่างเป้าหมายคือการสำรวจพื้นฐานการศึกษานักเรียนม.ปลาย เทียบเคียงกัน และศึกษาอย่างเจาะลึก ถึงความสัมพันธ์ ของการศึกษภาษาญี่ปุ่นในระดับ ม.ปลาย